EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 25.1.2018.
COM(2018) 44 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

par Direktīvas 94/80/EK par tiesībām balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās piemērošanu

1. 1. IEVADS

Eiropas nākotne ir atkarīga no tā, kā tās iedzīvotāji spēs saglabāt kopīgas vērtības, kas tos vieno,— demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības. Brīvas un godīgas vēlēšanas ir demokrātijas pamatizpausme, un vēlēšanām ES ir jāatbilst visaugstākajiem demokrātijas standartiem. Komisijas priekšsēdētājs Ž. K. Junkers savā runā par stāvokli Savienībā[1] 2017. gada septembrī paziņoja, ka tagad ir laiks veidot vienotāku, stiprāku un demokrātiskāku Eiropu 2025. gadam.

Pašvaldība vai vietējā valdība ir tas pārvaldības līmenis, kas ir vistuvāk Eiropas pilsoņiem, un ir Eiropas politiskās dzīves būtiska daļa, kas tieši ietekmē iedzīvotājus. Demokrātiska piedalīšanās pašvaldību vēlēšanās atspoguļo plašāku iesaistīšanos vietējā sabiedrībā. Šis process ir saistīts arī ar labāku iekļaušanu sabiedrībā, piederības sajūtu un plašāku demokrātisku iesaistīšanos. Taču ES pilsoņi, kas ir izmantojuši tiesības pārvietoties un brīvi uzturēties dalībvalstu teritorijā ("mobilie ES pilsoņi"), pārvietojoties riskē nošķirties no vietējās politiskās kultūras.

1.1. Tiesības balsot pašvaldību vēlēšanās

ES pilsonība piešķir ikvienam ES pilsonim tiesības balsot un kandidēt pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās neatkarīgi no tā, vai viņi ir pilsoņi ES dalībvalstī, kurā viņi dzīvo, un viņi var šīs tiesības īstenot saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Šīs tiesības ir ietvertas Līguma par Eiropas Savienības darbību 22. panta 1. punktā[2]. Sīki izstrādāti noteikumi šo tiesību izmantošanai ir izklāstīti Padomes Direktīvā 94/80/EK ("direktīva")[3].

Taču pastāv divi ierobežojumi. Pirmkārt, dalībvalsts var nolemt, ka tikai tās pilsoņi var kandidēt uz pašvaldības pamatvienības izpildiestādes vadītāja amatu[4]. Otrkārt, ja vairāk nekā 20 % no iedzīvotājiem, kuriem ir tiesības balsot, ir ārzemnieki, dalībvalsts var pieprasīt, lai tiktu izpildīts papildu kritērijs par dzīvesvietas laikposmu, lai varētu piedalīties pašvaldību vēlēšanās.

1.2. Ziņojuma saturs

Šajā trešajā ziņojumā[5], kas seko 2017. gada ziņojumam par ES pilsonību, Komisija novērtē, kādā apmērā ES pilsoņi kopš 2012. gada ir izmantojuši savas tiesības balsot pašvaldību vēlēšanās dzīvesvietas dalībvalstī.

Šā ziņojuma pamatā galvenokārt ir dati, kurus dalībvalstis iesniedza tieši — aptaujā, kas tika nosūtīta attiecīgajām valstu iestādēm. Aptaujā tika apkopota informācija par to mobilo ES pilsoņu skaitu katrā dalībvalstī, kuri ir vēlētāji, un par viņu pārstāvību vēlētāju sarakstos pašvaldību vēlēšanās to dzīvesvietas dalībvalstī. Tika apkopota informācija arī par šo pilsoņu dalību nesenākajās pašvaldību vēlēšanās un par to, kas tika darīts, lai sekmētu šādu piedalīšanos vēlēšanās. Šī informācija tika saistīta un papildināta ar citiem Komisijas rīcībā

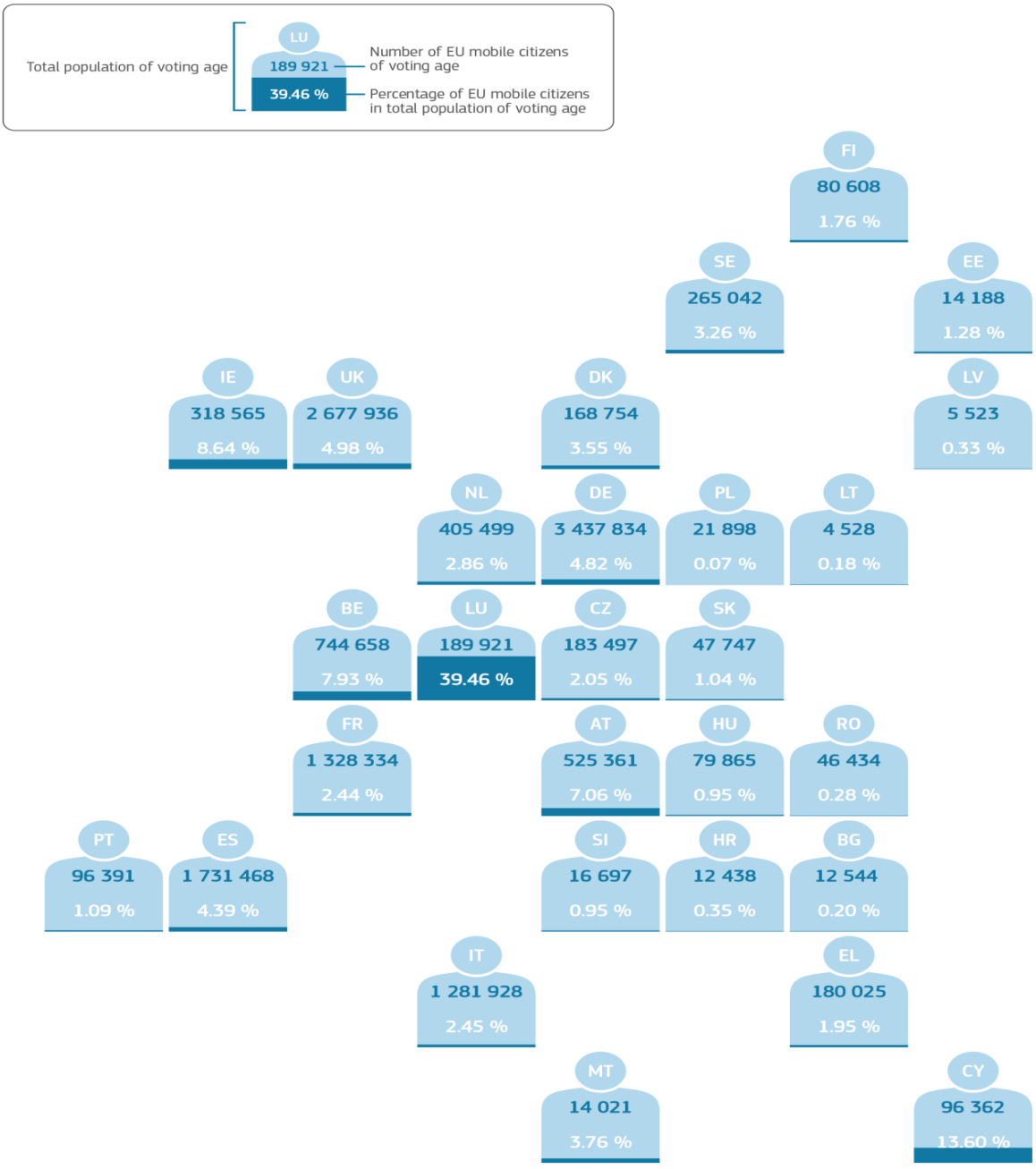
[1] http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_lv.htm.
[2] Tās ir arī pamattiesības, kas noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 40. pantā.
[3] Padomes Direktīva 94/80/EK (1994. gada 19. decembris), ar kuru paredz sīki izstrādātus noteikumus par to, kā tiesības balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās izmanto Savienības pilsoņi, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav (OV L 368, 31.12.1994., 38. lpp.).
[4] Šie nosacījumi ir izklāstīti direktīvā un attiektos, piemēram, uz pilsētas mēra amatu.
[5] Pirmo ziņojumu par direktīvas transponēšanu un īstenošanu saskaņā ar 13. pantu Komisija pieņēma 2002. gadā (COM(2002) 260 galīgā redakcija). Otro ziņojumu pieņēma 2012. gadā (COM(2012) 99, 9.3.2012.). Tajā tika novērtēts stāvoklis saistībā ar direktīvas transponēšanu un īstenošanu dalībvalstīs, kas pievienojās ES kopš 2002. gada, un tika ziņots par to, kā Komisija novērtē paziņojumus, ko dalībvalstis sniedz saistībā ar direktīvas 14. pantu.

esošajiem datiem. Tā kā valstu un pašvaldību vēlēšanu un iedzīvotāju reģistriem piemīt specifiskas iezīmes, dati nebija pieejami visos gadījumos.

2. 2. INFORMĒTĪBA UN LĪDZDALĪBA

Kopš nosacījums par brīvu pārvietošanos pirmo reizi tika ietverts līgumos, dzīvot, strādāt, mācīties un ceļot Eiropas Savienībā ir kļuvis daudz vieglāk. Visvairāk mobilo ES pilsoņu absolūtos skaitļos tika konstatēts Vācijā, Apvienotajā Karalistē, Francijā, Spānijā un Itālijā. Vislielākais mobilo ES pilsoņu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā bija Luksemburgā, Kiprā, Īrijā, Beļģijā un Austrijā.

1. diagramma. To mobilo ES iedzīvotāju skaits, kuri ir balsstiesīgā vecumā (15 gadus veci un vecāki), situācija 2016. gada 1. janvārī pa dalībvalstīm[6]

Eurostat *dati attiecībā uz 2016. gadu par iedzīvotājiem pa vecuma grupām, pēc dzimuma un pilsonības [migr_pop1ctz], izraksts veikts 2017. gada 31. oktobrī.*

Šie mobilie ES pilsoņi dzīvo pārsvarā pilsētu centros, tomēr — gadījumos, kad noteicošais faktors ir darba iespējas, — arī ārpus lielākajām pilsētām[7]. Galvenās valstis, kuru

[6] Attiecīgie *Eurostat* dati par iedzīvotājiem ir pieejami pa trim vecuma grupām (0–14, 15–64 un 65+). Šā ziņojuma mērķiem par iedzīvotājiem balsstiesīgā vecumā uzskata iedzīvotājus, kuri ir vismaz 15 gadus veci.
[7] Ne vienmēr var iegūt precīzus datus par reģioniem un pašvaldībām, kurās dzīvo mobilie ES pilsoņi.

valstspiederīgie ir mobilie pilsoņi, ir dažādas, turklāt situācija dažādās valstīs un vietās ir atšķirīga. Dažās vietās, piemēram, pierobežas teritorijās, ir pārstāvēti tikai vienas vai dažu valstu pilsoņi; savukārt citur aina ir daudz sarežģītāka.

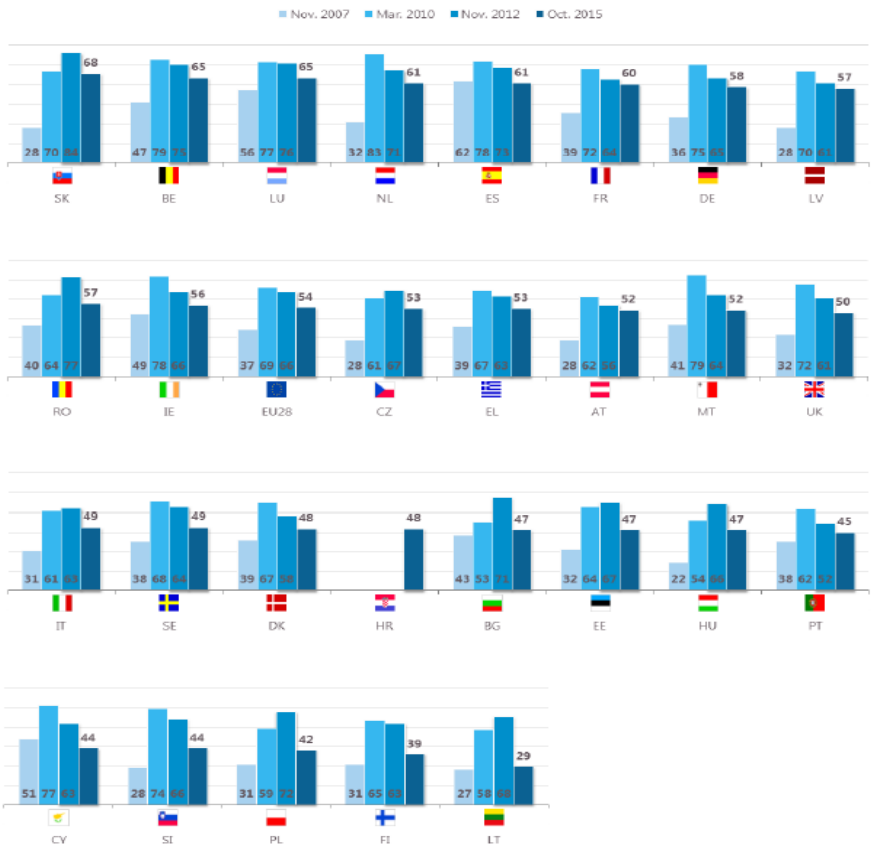
ES pilsoņi izmanto savas tiesības dzīvot citās dalībvalstīs, jo īpaši tāpēc, lai strādātu. Viņi pārvietojas arī tāpēc, lai mācītos, dotos pensijā vai pievienotos ģimenes locekļiem. Daudzi mobilie ES pilsoņi nepieņem savas uzņēmējas dalībvalsts pilsonību[8], taču, iespējams, iegulda minētajā valstī lielu daļu dzīves un resursu.

2.1. Informētība par tiesībām balsot vai kandidēt pašvaldību vēlēšanās

Nesen veiktās Eirobarometra aptaujas liecina, ka 87 % ES pilsoņu ir zināms termins "Eiropas Savienības pilsonis"[9]. Vidēji 54 % no Savienības pilsoņiem zina par savām tiesībām balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās savā dzīvesvietas dalībvalstī. Tas ir būtisks samazinājums salīdzinājumā ar 2012. gadu[10], un šāda situācija ir vērojama visās dalībvalstīs (izņemot Horvātiju, par kuru nav pieejami dati par 2012. gadu). Lai gan informētības līmenis par šīm tiesībām ir ievērojami augstāks nekā 2007. gadā, kad tas bija viszemākais (37 %), vairāk nekā pusē dalībvalstu tas kopš 2010. gada ir pazeminājies.

2. diagramma. Pilsoņu informētība par ES vēlēšanu tiesībām, 2007–2015

ES pilsonim, kurš dzīvo [MŪSU VALSTĪ], ir tiesības balsot vai kandidēt pašvaldību vēlēšanās — pareizi

Avots: Eirobarometra zibensaptauja Nr. 430 "Eiropas Savienības pilsonība" (2016. gada marts)

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/lv.
[9] Eirobarometra zibensaptauja Nr. 430 "Eiropas Savienības pilsonība 2016".
[10] Proti, 2012. gadā par šīm pašām tiesībām zināja 66 % no Savienības pilsoņiem. Eirobarometra zibensaptauja Nr. 364 "Vēlēšanu tiesības 2012".

2.2. Piedalīšanās pašvaldību vēlēšanās

No vairāk nekā 16 miljoniem mobilo ES pilsoņu 2016. gadā teju 14 miljoni bija balsstiesīgā vecumā un viņiem bija tiesības balsot. Šis skaits atbilst 3,25 % no balsstiesīgajiem iedzīvotājiem.

Kopš 2012. gada ziņojuma daudzās dalībvalstīs to mobilo ES pilsoņu skaits, kuri ir balsstiesīgā vecumā, ir būtiski pieaudzis. Kopš 2014. gada[11] vairumā dalībvalstu šajā iedzīvotāju grupā bija vērojams pieaugums, un kopējais skaits ir palielinājies par 11,1 % (no 12,6 miljoniem līdz teju 14 miljoniem)[12].

Lai piedalītos pašvaldību vēlēšanās, pilsonim ir jābūt reģistrētam vēlētāju sarakstā. Taču tikai neliels skaits mobilo pilsoņu, šķiet, pēdējos gados ir izmantojuši savas vēlēšanu tiesības pašvaldību vēlēšanās savās dzīvesvietas valstīs. Lai gan dati par vēlētāju kopskaitu pašvaldību vēlēšanās bija pieejami tikai dažās valstīs, kas tos apkopo, zemie vēlētāju reģistrācijas rādītāji valstīs, kuras sniedza šos datus, liecina, ka tāda ir realitāte[13]. To dalībvalstu mazais skaits, kuras varētu sniegt datus, apgrūtina papildu secinājumu izdarīšanu. Turpmāk 3. un 4. diagrammā ir mēģināts attēlot pēc iespējas pilnīgāku reģistrācijas ainu, pamatojoties uz *Eurostat* datiem un atbildēm uz aptaujas jautājumiem.

Formalitātes, kādas mobilajiem ES pilsoņiem ir jāizpilda, lai reģistrētos vēlētāju sarakstā, ir atšķirīgas[14]. Komisijas portālā "Tava Eiropa" mobilie pilsoņi var atrast viegli pieejamu informāciju par šīm vēlēšanu formalitātēm savā dzīvesvietas dalībvalstī.

Dalībvalstīs, kurās reģistrēšana vēlētāju sarakstā nenotiek automātiski, sniegtie dati liecināja, ka tikai 18,5 % no mobilajiem ES pilsoņiem, kuri bija rezidenti, lūdza viņus iekļaut vēlētāju sarakstos. Dalībvalstīs, kurās iekļaušana ir automātiska, mobilo ES pilsoņu īpatsvars vēlētāju sarakstos ir vairāk nekā divas reizes lielāks, proti, 51,2 %. Dažas dalībvalstis, kurās iekļaušana ir automātiska, nosaka mobilajiem pilsoņiem pienākumu reģistrēt savu dzīvesvietu; citas to nenosaka. Tāpēc dalībvalstīs, kurās reģistrācija nav obligāta, mobilo ES pilsoņu skaits vēlētāju sarakstos atšķirsies no to mobilo ES pilsoņu skaita, kuri ir rezidenti.

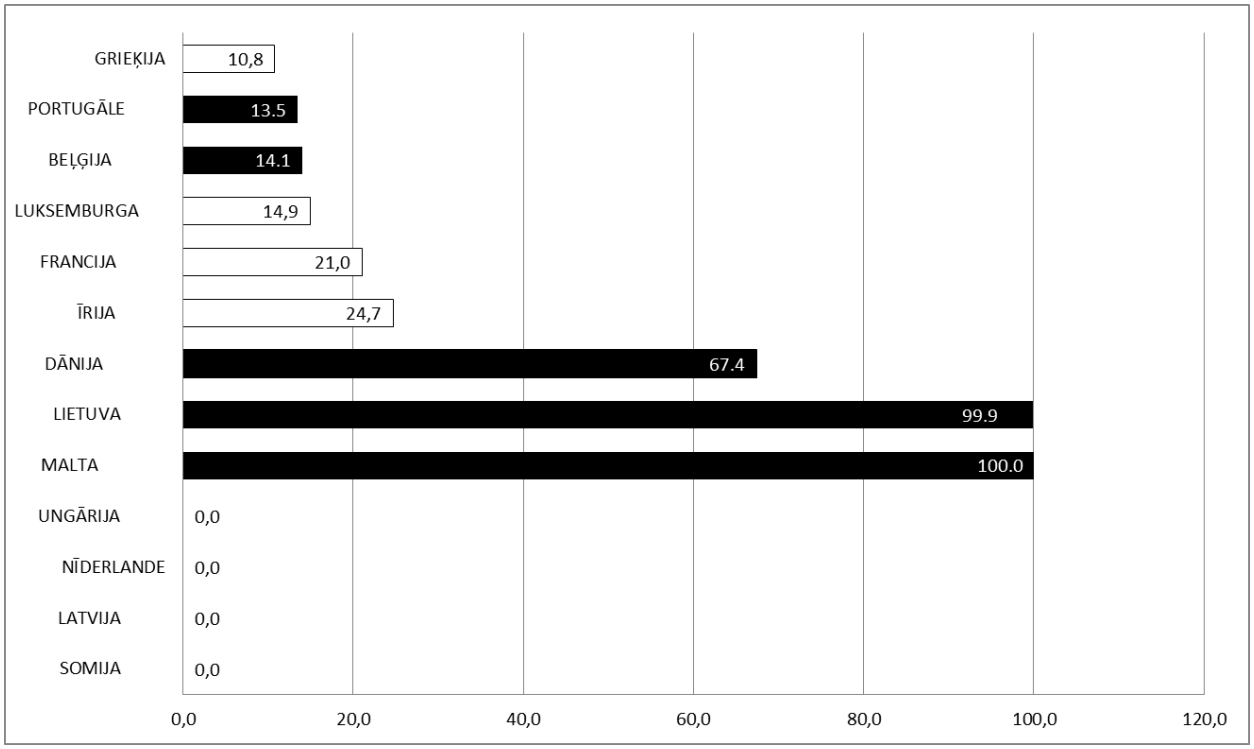
[11] Agrākais laikposms, par kuru ir pieejami lielākoties pilnīgi *Eurostat* dati attiecībā uz šo mobilo pilsoņu vecuma grupu.

[12] Procentuālais pieaugums par divciparu skaitli tika konstatēts 13 dalībvalstīs: Čehijas Republikā, Dānijā, Vācijā, Horvātijā, Igaunijā, Maltā, Nīderlandē, Lietuvā, Austrijā, Rumānijā, Slovākijā, Somijā un Apvienotajā Karalistē.

[13] Tas ir atspoguļots arī pētījumā, kas veikts saistībā ar 2014. gada Eiropas vēlēšanu ziņojumu http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/final_report_2014_ep_elections_study_cses_10_march_2015.pdf .

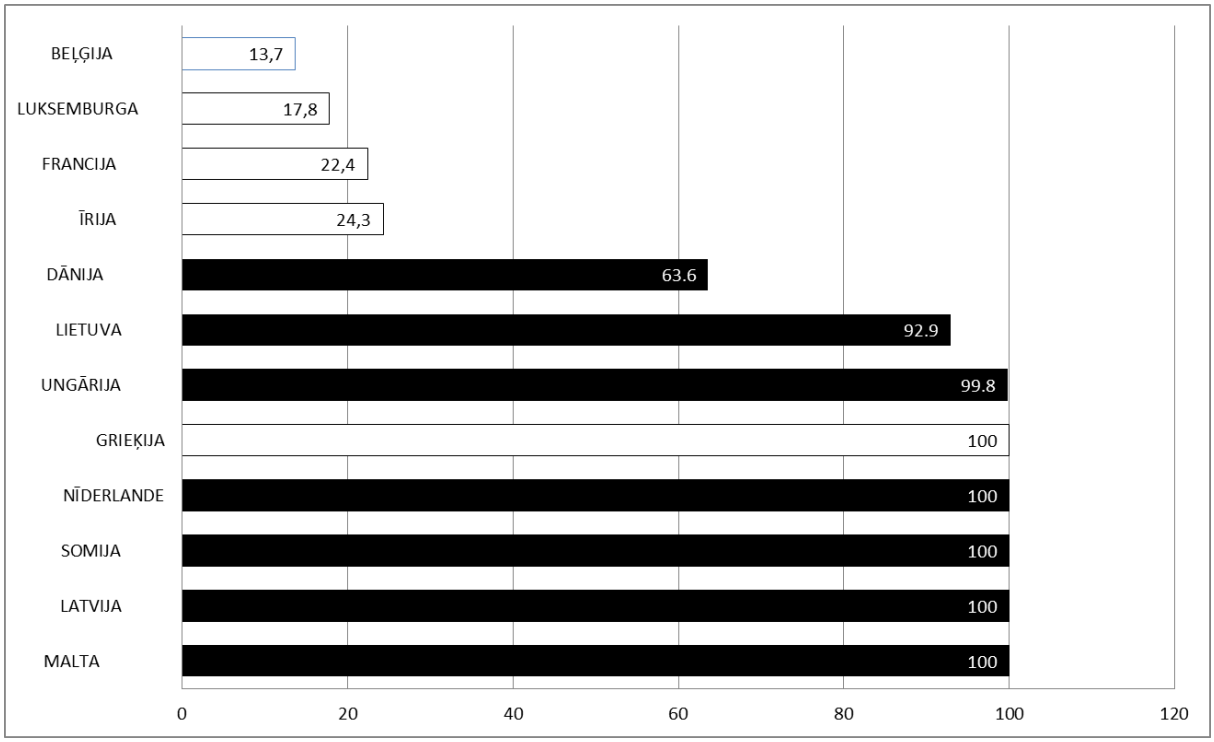
[14] Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Latvija, Lietuva, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Somija, Ungārija, Vācija un Zviedrija automātiski iekļauj savus iedzīvotājus vēlētāju sarakstos.

3. diagramma. To mobilo ES pilsoņu īpatsvars, kuri ir reģistrējušies balsošanai pašvaldību vēlēšanās (dalībvalstis, kas attēlotas baltā krāsā, neiekļauj pilsoņus automātiski)

Pamatojoties uz Eurostat *datiem par 2016. gadu par iedzīvotājiem pa vecuma grupām, pēc dzimuma un pilsonības [migr_pop1ctz] (izraksts veikts 2017. gada 31. oktobrī) un dalībvalstu iesniegtajiem datiem.*

4. diagramma. To mobilo ES pilsoņu īpatsvars, kuri ir reģistrējušies balsošanai pašvaldību vēlēšanās (dalībvalstis, kas attēlotas baltā krāsā, neiekļauj pilsoņus automātiski, — tikai dalībvalstu iesniegtie dati)

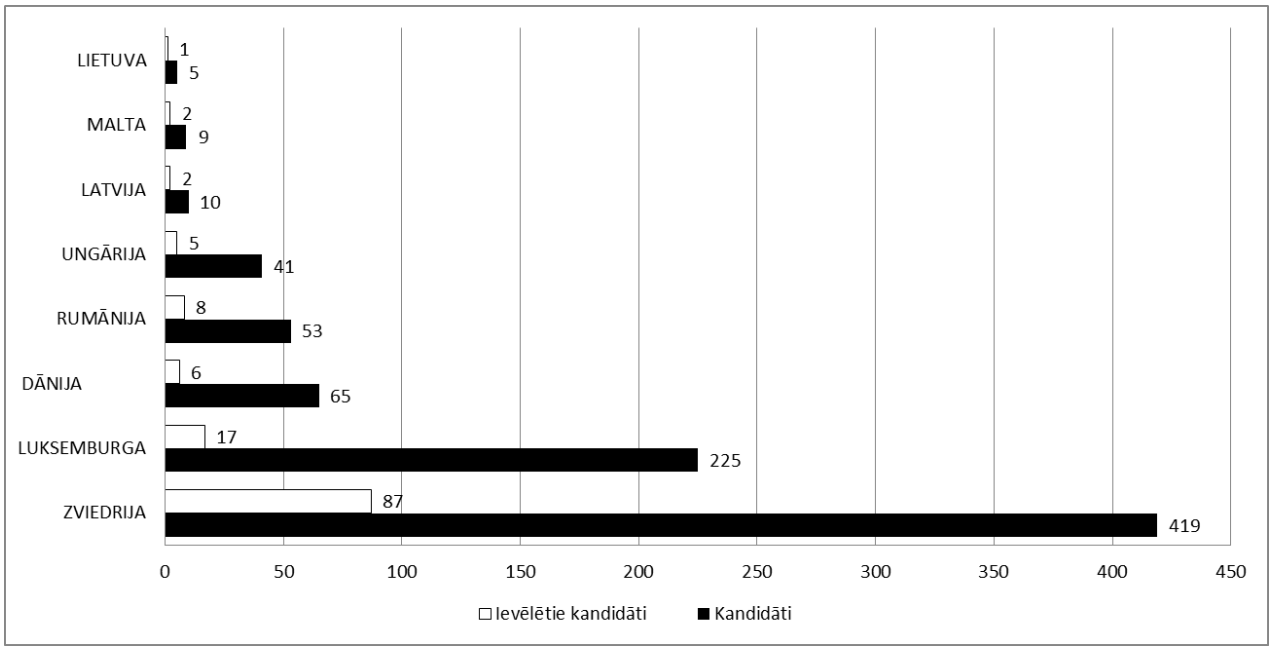

Pamatojoties tikai uz dalībvalstu iesniegtajiem datiem (par Portugāli tika iesniegti tikai reģistrācijas dati).

Ļoti maz datu ir pieejams par to ES ārzemnieku skaitu, kuri kandidē vēlēšanās, taču nav attiecīgās dalībvalsts pilsoņi. Proti, 20 dalībvalstis norādīja, ka šādi dati nav apkopoti vai ir grūti iegūstami.

Spānijas paziņotais to ES pilsoņu skaits, kuri nav attiecīgās dalībvalsts pilsoņi, taču kandidē vēlēšanās, bija lielākais, proti, 1913 mobilie ES pilsoņi.

5. diagramma. Mobilie ES pilsoņi, kuri kandidēja un tika ievēlēti savā dzīvesvietas valstī

Pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem datiem. (Nav pieejami dati par Spānijā ievēlētajiem kandidātiem.)

Vislielākais to mobilo ES pilsoņu īpatsvars, kuri tika ievēlēti, attiecībā pret tiem, kuri kandidēja, bija Maltā (22,2 %) un Zviedrijā (20,8 %). Vidēji 15,5 % no ES pilsoņiem, kuri kandidēja savas uzņēmējas dalībvalsts pašvaldību vēlēšanās, tika ievēlēti.

3. 3. DIREKTĪVAS ĪSTENOŠANA

3.1. Atjaunināta informācija par transponēšanu

Kopš iepriekšējā ziņojuma jaunus transponēšanas tiesību aktus ir pieņēmušas septiņas dalībvalstis[15]. Direktīvas transponēšana visās dalībvalstīs kopumā notiek apmierinošā līmenī. Gandrīz visi jautājumi attiecībā uz direktīvas transponēšanu ir sekmīgi atrisināti, taču ar atsevišķām dalībvalstīm vēl joprojām tiek iztirzātas dažas problēmas saistībā ar nepareizu vai nepilnīgu transponēšanu, kas varētu būt šķērslis vēlēšanu tiesību pilnīgai izmantošanai.

Definīcijas un kopīgi principi

Dalībvalstis ir efektīvi transponējušas direktīvas 2. pantā[16] noteikto jēdzienu definīcijas. Valstu līmenī ir ieviestas dažādas prakses galvenokārt attiecībā uz definīciju "vēlētāju saraksts". Dažu dalībvalstu tiesību aktos mobilajiem ES pilsoņiem ir paredzēts atsevišķs vēlētāju saraksts (Kiprā) vai atsevišķa saraksta daļa (Bulgārijā, Polijā, Francijā, Itālijā, Čehijas Republikā un Rumānijā).

[15] Somija, Ungārija, Malta, Slovēnija, Apvienotā Karaliste, Luksemburga un Zviedrija.

[16] Direktīvas 2. pantā ir definēti šādi jēdzieni: "pašvaldības pamatvienība", "pašvaldību vēlēšanas", "dzīvesvietas dalībvalsts", "piederības dalībvalsts", "vēlētāju saraksts", "atsauces datums", "oficiāla deklarācija".

Kam tiek piešķirtas tiesības balsot

Dažas dalībvalstis bija nepareizi transponējušas direktīvas 3. pantu un noteikušas, ka, lai mobilie ES pilsoņi varētu balsot vai kandidēt pašvaldību vēlēšanās, ir vajadzīgs, lai viņiem 5 gadus būtu bijis pastāvīgā iedzīvotāja statuss. Kopš tā laika visas dalībvalstis ir grozījušas savus valsts tiesību aktus un šādas prasības ir atcēlušas[17]. Vienā dalībvalstī mobilie ES pilsoņi, kuriem nebija pastāvīgas dzīvesvietas, nevarēja reģistrēties, lai balsotu, lai gan šīs pašas dalībvalsts pilsoņi to varēja darīt. Valsts tiesību akti tika mainīti, un problēma tika atrisināta.

Dzīvesvietas nosacījumi

Direktīvas 4. pantā ir noteikts — ja, lai vēlētu vai kandidētu, dalībvalsts pilsoņiem ir jābūt pavadījušiem noteiktu minimālo laikposmu kā iedzīvotājiem šīs valsts teritorijā, ir uzskatāms, ka viņi ir izpildījuši šo nosacījumu, ja viņi līdzvērtīgu laikposmu ir dzīvojuši citā dalībvalstī. Komisija joprojām izvērtē, kā šo nosacījumu ir īstenojusi viena dalībvalsts.

Īpaši izņēmumi

Direktīvā dalībvalstīm ir atļauts liegt pilsoņiem tiesības kandidēt pašvaldību vēlēšanās, ja ar atsevišķu lēmumu tiem ir atņemtas tiesības kandidēt saskaņā ar piederības dalībvalsts likumu.

Mandātu nesavienojamība

Uz personām, kas kandidē, attiecas tie paši nosacījumi par nesavienojamību kā tie, kas attiecas uz dzīvesvietas dalībvalsts pilsoņiem. Šķiet, ka šo nosacījumu visas dalībvalstis ir transponējušas pareizi.

Vispārējie nosacījumi attiecībā uz balsstiesību izmantošanu

Direktīvas 7. pantā ir noteikts, ka ES pilsonis var izmantot savas balsstiesības pašvaldību vēlēšanās dzīvesvietas dalībvalstī, ja viņš ir izteicis šādu vēlēšanos. Lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas labvēlīgu sistēmu, kas paredz automātisku reģistrēšanu vēlētāju sarakstā[18].

Iekļaušana vēlētāju sarakstā

Dalībvalstīm ir jāpilda konkrēti pienākumi, kas noteikti direktīvā, lai atvieglotu mobilo ES pilsoņu reģistrēšanu vēlētāju sarakstā.

Jo īpaši dalībvalstīm ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai ļautu vēlētājus iekļaut vēlētāju sarakstā pietiekamā laikā pirms vēlēšanu dienas. Turklāt ir jānodrošina, ka ārzemniekiem, kuri lūdz viņu iekļaušanu vēlētāju sarakstā, ir jāiesniedz tikai tādi paši dokumenti kā vēlētājam, kas ir pilsonis. Tomēr dalībvalstis var pieprasīt ārzemniekam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu kopā ar oficiālu deklarāciju, kurā norādīta viņa valstspiederība un adrese dzīvesvietas dalībvalstī.

Apliecinošie dokumenti, kas nepieciešami, lai kandidētu

ES pilsoņiem, kam ir tiesības kandidēt, būtu jāuzrāda tikai tādi paši apliecinošie dokumenti kā pilsoņiem. Dalībvalsts var pieprasīt uzrādīt ierobežota skaita izvēles dokumentus papildus oficiālajai deklarācijai, kurā norādīta valstspiederība un adrese dzīvesvietas dalībvalstī.

Valsts tiesību akti, kas paredz, ka ir jāiesniedz piederības dalībvalsts izdots apliecinājums, ka pilsonim nav liegtas tiesības kandidēt, neatbilstu direktīvai. Šādu apliecinājumu drīkst pieprasīt tikai tad, ja ir šaubas par deklarācijas patiesumu. Pretējā gadījumā tas mobilajiem ES pilsoņiem radītu papildu slogu. Tāpat direktīvai neatbilstu prasība norādīt pastāvīgā iedzīvotāja

[17] Tomēr sīkāku informāciju skatiet 3.3. punktā.

[18] Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Latvija, Lietuva, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Somija, Ungārija, Vācija un Zviedrija.

uzturēšanās izziņas atsauces numuru. Komisija uzsāka pārkāpuma procedūru pret vienu dalībvalsti, kas uzlika šādas papildu prasības, un tā rezultātā valsts tiesību akti tika grozīti, nodrošinot atbilstību direktīvai.

Informācijas prasības dalībvalstīm

Direktīvā noteikts, ka dzīvesvietas dalībvalstij "laikus un pienācīgā veidā" ir jāinformē mobilie ES pilsoņi par nosacījumiem un sīki izstrādātu kārtību vēlēšanu tiesību izmantošanai pašvaldību vēlēšanās. Nīderlande, kas ir Komisijas ekspertu grupas vēlēšanu jautājumos locekle, ir izvirzījusi priekšlikumu par daudzvalodu veidlapas izmantošanu, kas atvieglotu šādu informācijas apmaiņu. Šo veidlapu pašlaik izvērtē citu dalībvalstu eksperti.

Jo īpaši mobilajiem pilsoņiem ir tiesības saņemt informāciju par rīcību, kas veikta saistībā ar viņu pieteikumiem par iekļaušanu vēlētāju sarakstā vai kandidēšanu. Direktīvā noteikts — ja dzīvesvietas dalībvalsts noraida pieprasījumu iekļaut vēlētāju sarakstā vai kandidēt, mobilajiem pilsoņiem ir jābūt pieejamai tādai pašai tiesiskajai aizsardzībai kā valsts pilsoņiem.

Visas dalībvalstis ziņoja par rīcību un institucionālām iniciatīvām, kuru mērķis ir informēt pilsoņus par viņu vēlēšanu tiesībām, tādējādi īstenojot minētās prasības, kas noteiktas direktīvā.

Atkāpes dalībvalsts īpašās situācijas dēļ

Direktīvas 12. pantā ir noteikti izņēmumi no vienādas attieksmes principa, ja to pamatā ir dalībvalstij specifiskas problēmas. Dalībvalsts, kurā balsstiesīgā vecuma mobilo ES pilsoņu skaits pārsniedz 20 % no kopējā balsstiesīgo skata, var noteikt, ka vēlētājiem un kandidātiem ir jābūt tajā dzīvojušiem minimālo laikposmu. Tā var veikt arī pasākumus, lai mainītu kandidātu sarakstu sastādīšanu. Tā var šādi rīkoties, lai labāk integrētu ārzemniekus un izvairītos no polarizācijas starp "pilsoņu" un "ārzemnieku" kandidātu sarakstiem.

Vienīgā dalībvalsts, kas piemēro šo atkāpi, ir Luksemburga. Tā piešķir tiesības balsot tikai tiem mobilajiem ES pilsoņiem, kuru juridiskais domicils ir Luksemburgā un kuri pirms reģistrēšanās tur ir dzīvojuši vismaz 5 gadus. Luksemburga paredz arī nosacījumu, ka mobilajiem ES pilsoņiem ir jābūt dzīvojušiem valstī vismaz 5 gadus, pirms tie var kandidēt vēlēšanās. Luksemburga atbilstoši direktīvā noteiktajai procedūrai paziņoja Komisijai par savu vēlmi turpināt šīs atkāpes piemērošanu. Saskaņā ar Luksemburgas iestāžu iesniegtajiem datiem pašlaik Luksemburgā dzīvo 159 485 ES pilsoņi balsstiesīgā vecumā, kas nav šīs valsts pilsoņi. Kopējais valstī dzīvojošo ES pilsoņu skaits balsstiesīgā vecumā ir 481 358. Tādējādi ārzemnieku īpatsvars ir 33,1 %, kas pārsniedz direktīvā noteikto 20 % slieksni. Līdz ar to attiecībā uz Luksemburgu vēl arvien ir piemērojama atkāpe.

3.2. Dažu funkciju pieejamība tikai valsts pilsoņiem

Direktīva paredz iespēju dalībvalstīm vairākos amatos vietējā administrācijā iecelt tikai šīs valsts pilsoņus, proti, pašvaldības pamatvienības izpildiestādes pārvaldes kolēģijas vēlēta vadītāja, vietnieka vai locekļa amatā. Šis nosacījums ir spēkā neatkarīgi no tā, vai dalībvalsts pilsonis ir ievēlēts amatā funkciju veikšanai uz visu mandāta darbības laiku vai pagaidu vai starplaika veikšanai.

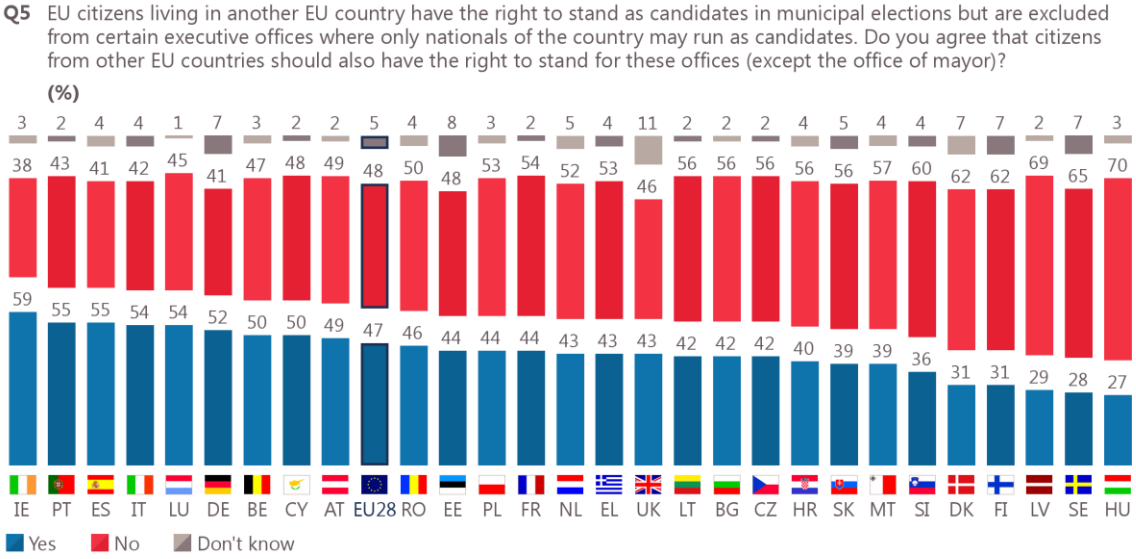
Pēdējā ziņojuma sagatavošanas laikā 2012. gadā 14 dalībvalstis[19] nebija noteikušas, ka tikai to pilsoņi var ieņemt amatus vietējā administrācijā, un 3 dalībvalstis[20] bija noteikušas ierobežojumus tikai attiecībā uz pašvaldības vadītāja amatu. Turklāt sešas dalībvalstis bija noteikušas ierobežojumus visiem amatiem, kas bija augstāki par izpildkomitejas locekļa

[19] Apvienotā Karaliste, Dānija, Igaunija, Īrija, Latvija, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Somija, Spānija un Zviedrija.
[20] Polija, Slovēnija un Ungārija.

amatu[21], un divas dalībvalstis bija noteikušas visus atļautos ierobežojumus[22]. Kopš minētā ziņojuma izdošanas Ungārija un Rumānija ir paziņojušas Komisijai par izmaiņām savos īstenošanas tiesību aktos, ar ko atceļ iepriekš noteiktos ierobežojumus.

Komisija ir novērtējusi pilsoņu attieksmi šajā jautājumā. Komisija aicināja pilsoņus izteikt viedokli 2015. gadā veiktajā Eirobarometra pētījumā un sabiedriskajā apspriešanā[23]. Eirobarometra rādītāji liecina, ka viedoklis par to, vai piešķirt mobilajiem ES pilsoņiem tiesības kandidēt uz noteiktiem izpildiestāžu amatiem to valstī, sadalījās vienmērīgi: 47 % no respondentiem uzskatīja, ka tiesības ir jāpiešķir, bet 48 % — ka nav.

6. diagramma. Amati, kurus ES pilsoņi var ieņemt pašvaldības pamatvienībās

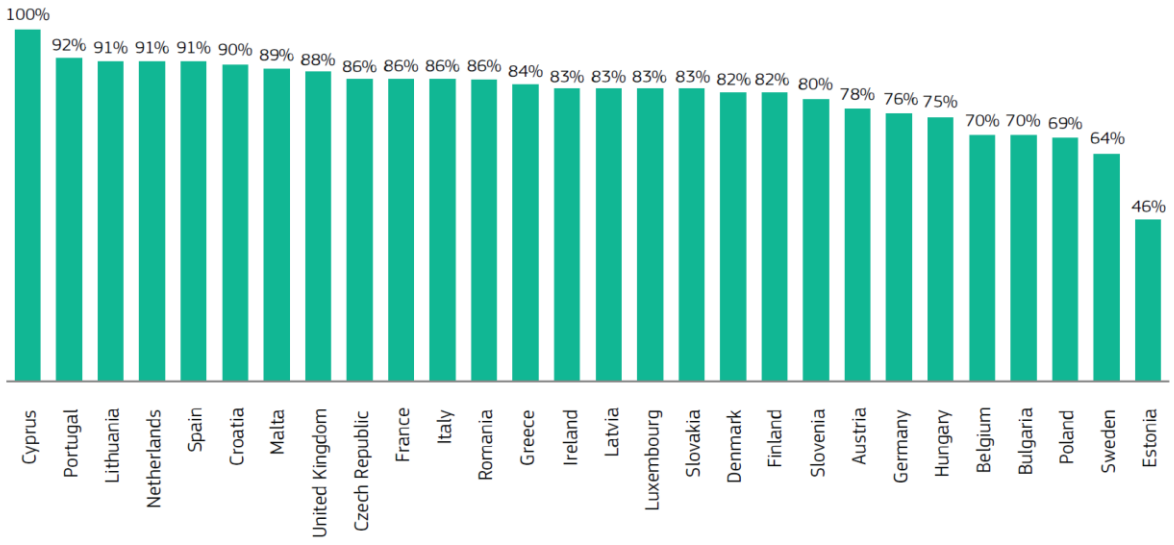

** Austrija un Vācija ir federālas republikas — noteikumi dažādās zemēs ir atšķirīgi.*

Taču sabiedriskajā apspriešanā, ko Komisija veica 2015. gadā par ES pilsonību, vairāk nekā 8 no 10 respondentiem (83 %) uzskatīja, ka ES pilsoņiem, kas dzīvo citā ES valstī, vajadzētu būt iespējai kļūt par pašvaldības izpildiestāžu locekļiem.

7. diagramma. Iedzīvotāju viedokļi — mobilajiem ES pilsoņiem vajadzētu būt iespējai kļūt par pašvaldības izpildiestāžu locekļiem savā uzņēmējā dalībvalstī

[21] Beļģija, Čehijas Republika, Francija, Itālija, Kipra un Lietuva.
[22] Bulgārija un Grieķija.
[23] Eirobarometra zibensaptauja Nr. 431 "Vēlēšanu tiesības 2015".

3.3. Tiesības pievienoties politiskām partijām vai dibināt tās dzīvesvietas valstī

Saskaņā ar nediskriminēšanas principu ES pilsoņiem būtu jāspēj izmantot vēlēšanu tiesības ar tādiem pašiem nosacījumiem kā tās dalībvalsts pilsoņiem, kurā viņi dzīvo. Tam ir nepieciešama, piemēram, piekļuve tādām pašām pārsūdzības procedūrām par izlaidumiem vai kļūdām vēlētāju sarakstā vai kandidatūras paziņojumā vai saistībā ar balsošanas pienākuma attiecināšanu uz ārzemniekiem. Nediskriminēšanas princips nozīmē arī to, ka ES pilsoņiem ir jābūt iespējai piedalīties dzīvesvietas dalībvalsts politiskajā dzīvē un pievienoties politiskajām partijām dzīvesvietas valstī.

Komisija sazinājās ar dalībvalstīm un joprojām risina dialogu ar dažām dalībvalstīm, kurās valsts tiesību akti liedz mobilajiem ES pilsoņiem izmantot tādas pašas tiesības attiecībā uz politiskajām partijām. Vairākas dalībvalstis jau ir grozījušas savus tiesību aktus. Ar citām joprojām notiek pārrunas.

3.4. "Pašvaldības pamatvienības" — direktīvas piemērošanas jomas noteikšana

Direktīvai ir pielikums, kurā uzskaitītas jēdziena "pašvaldības pamatvienība" valstu definīcijas[24], un tādējādi direktīva nosaka, kas ir pašvaldību vēlēšanas direktīvas piemērošanas jomā. Dānija, Ungārija, Īrija, Apvienotā Karaliste un Nīderlande[25] informēja Komisiju, ka ir nepieciešami grozījumi un ka tās gatavo nepieciešamos pasākumus.

4. 4. ATBALSTA NODROŠINĀŠANA BALSSTIESĪBU IZMANTOŠANAI

Izmantojot dažādus līdzekļus, daudzas dalībvalstis veic pasākumus, lai informētu mobilos ES pilsoņus par viņu vēlēšanu tiesībām pašvaldību vēlēšanās[26]. Piemēram, 10 dalībvalstis izsūta vēlēšanu kartes vai individuālas vēstules, kurās informē mobilos ES pilsoņus par vēlēšanu procesu. Oficiālā tīmekļa vietnē informāciju par vēlēšanām sniedz 10 dalībvalstis. Luksemburga, Spānija un Malta organizē kampaņas, kas īpaši paredzētas ārvalstu pilsoņiem, lai uzlabotu viņu informētību par vēlēšanām. Latvijā un Apvienotajā Karalistē ir izveidoti īpaši "informatīvie tālruņi". Informāciju bukletos vai vietējā presē nodrošina piecas valstis.

[24] Direktīvas 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā "pašvaldības pamatvienība" ir definēta kā pielikumā uzskaitītās administratīvās vienības.
[25] Anketa, kas izsniegts Komisijas ekspertu grupā vēlēšanu jautājumos.
[26] Avots: anketa, kas izsniegta Komisijas ekspertu grupā vēlēšanu jautājumos.

Piemēram, Īrijā vietējās iestādes Dublinā atbalstīja mobilos ES pilsoņus saistībā ar balsošanu 2014. gada pašvaldību vēlēšanās. Tās bija apvienotās pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Tika izmantotas dažādas reklāmas ārpus mājām un tiešsaistes informācija. Tiešsaistes kampaņa aptvēra visus iedzīvotājus — gan īrus, gan iedzīvotājus, kas nav Īrijas pilsoņi —, mudinot jaunus cilvēkus Īrijā reģistrēties, lai balsotu. Tika publicētas arī brošūras 17 valodās, kurās paskaidrotas vēlētāju sarakstu un valstī esošās reģistrēšanās sistēmas.

Dažās dalībvalstīs ir izstrādātas īpašas prakses, kas sekmē konkrētu vēlētāju grupu aktivitāti. Maltā ir nodrošinātas iekārtas, kas atvieglo balsošanu vēlētājiem ar invaliditāti, tostarp mobilajiem ES pilsoņiem (Braila veidnes vēlēšanu zīmēm, skaņas ierakstītāji vēlēšanu kabīnē, kā arī maltiešu un angļu valodā uzrakstīti un nolasīti balsošanas norādījumi). Tika grozīts Pašvaldību likums, lai ļautu valsts un mobilajiem ES pilsoņiem, kas dzīvo pansionātos, balsot, atrodoties savās mājās, un pacientiem slimnīcās balsot, atrodoties slimnīcā. Turklāt pamatotos gadījumos ES pilsoņi var balsot nedēļu pirms vēlēšanu dienas[27].

Komisija ir īstenojusi arī īpašas iniciatīvas, lai uzlabotu informētību par vēlēšanu tiesībām. Tās ietver informācijas nodrošināšanu ES pilsoņiem portālā "Tava Eiropa", kuru tagad apmeklē vairāk nekā 1,4 miljoni apmeklētāju mēnesī[28].

Programmā "Tiesības, vienlīdzība un pilsonība" Komisija ir piešķīrusi pasākumu dotācijas kopā EUR 3,5 miljonu apmērā projektiem 2014., 2016. un 2017. gadā, lai sekmētu mobilo ES pilsoņu veiksmīgu iekļaušanu un iesaistīšanos uzņēmējās valstīs, tostarp piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās. Šos projektus īstenoja organizācijas visā ES, un tās sasniedza daudzus tūkstošus mobilo ES pilsoņu.

Piemēram, projektā "*Welcome Europe*" iesaistījās Amsterdama, Brisele, Kopenhāgena, Dublina, Gēteborga un Hamburga kopā ar augstskolām un nevalstisko sektoru. Darbības laikā no 2015. gada janvāra līdz 2016. gada decembrim projekta ietvaros tika sekmēta paraugprakses apmaiņa par mobilo ES pilsoņu "aicināšanas politikas" izstrādi. Projekta rezultātus izplatīja vairākās starpvalstu konferencēs, kā arī izmantojot izstrādātu rīku kopumu[29].
Šis projekts parādīja, ka pašvaldību iestādēm bija svarīgi aktīvi informēt mobilos ES pilsoņus par viņu tiesībām, pilnvarām un pienākumiem, kā arī par praktiskajiem aspektiem saistībā ar dzīvi jaunajā kopienā. To var īstenot, piemēram, izmantojot vienas pieturas aģentūras un brošūras. Pašvaldību iestāžu komunikācijas kanāliem ir jābūt pieejamiem cilvēkiem, kuru vietējās valodas prasmes ir nepilnīgas. Pašvaldību iestādēm ir arī jācenšas iekļaut mobilo ES pilsoņu grupu pārstāvjus vietējās konsultatīvajās organizācijās un apspriežu grupās. Visbeidzot, vietējā sabiedrība ir jāmudina mijiedarboties ar tiem mobilajiem ES pilsoņiem, kuri dzīvo attiecīgajā pilsētā.

[27] Viņiem ir jāapliecina, ka vēlēšanu dienā viņi vai nu atradīsies ārzemēs, vai arī viņiem tiks veikta medicīniska operācija. Tas attiecas arī uz grūtniecēm, kurām dzemdību diena ir noteikta uz vēlēšanu dienu. Avots: anketa, kas izsniegta Komisijas ekspertu grupā vēlēšanu jautājumos.
[28] COM(2017) 30 *final*.
[29] Šā projekta un citu tādu projektu rezultāti, kas finansēti atbilstoši 2014. gada uzaicinājumiem iesniegt pasākumu dotāciju priekšlikumus "Tiesību, vienlīdzības un pilsonības" programmā, nesen tika prezentēti Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļā, kuru kopīgi organizēja Komisija un Reģionu komiteja. Rezultāti aptvēra šādus projektus: projekts "*ONTHEMOVE*", ko īstenoja Eiropas Konstitucionālo tiesību centrs — *Themistocles & Dimitris Tsatsos Foundation*; projekts "*Living Rights*", ko īstenoja Tiesību centru tīkls; *ACT Active Citizens Together*, ko īstenoja Anglijas austrumu un Pašvaldību asociācija; un projekts "Vienas pieturas aģentūras mobilo ES pilsoņu politiskai līdzdalībai", ko īstenoja Migrācijas politikas grupa.

5. 5. SECINĀJUMI

Brīvas un vispārējas vēlēšanas ir leģitīmas demokrātiskas pārvaldes pamatā, un vēlētāju aktivitātes veicināšana visos vadības līmeņos ir prioritāte. Komisija savā 2017. gada ziņojumā par ES pilsonību aicināja dalībvalstis veicināt iesaistīšanos demokrātiskajā dzīvē, labāk informējot pilsoņus par viņu vēlēšanu tiesībām un novēršot šķēršļus viņu dalībai. To apstiprināja arī Eiropas Savienības Padomes secinājumi, kas tika izdoti 2017. gada 11. maijā[30]. Sagaidāms, ka Eiropas Parlaments un Reģionu komiteja sniegs atzinumu par pilsonības ziņojumu 2017. gada nogalē.

ES pilsoņi arvien biežāk pārceļas uz citām dalībvalstīm un tur dzīvo. Kopš pēdējo divu ziņojumu izdošanas mobilo ES pilsoņu skaits ir divkāršojies, un 2016. gadā tas sasniedza aptuveni 14 miljonus balsstiesīgo iedzīvotāju, taču mobilo ES pilsoņu kā vēlētāju reģistrācijas līmenis pašvaldību vēlēšanās joprojām ir zems. Vēlētāju aktivitāte ir aktuāla problēma visās demokrātiskajās valstīs. Mobilo pilsoņu ļoti zemais aktivitātes līmenis ir satraucošs faktors, jo pastāv reāls risks, ka viņi neizmanto savas vēlēšanu tiesības ne savā piederības, ne uzņēmējā valstī. Tas viņus pilnībā izslēdz no jebkādas demokrātiskas līdzdalības. Balsošana ir paradums, kas būtu jāveicina[31].

Šķiet, ka dati ir labāk jāapkopo. Plašāki kvantitatīvie un kvalitatīvie dati par mobilo ES pilsoņu informētību un politisko tiesību izmantošanu, kā arī par sarežģījumiem, ar kādiem viņi sastopas, iesaistoties vietējās kopienās, palīdzētu risināt problēmu saistībā ar mobilo ES pilsoņu zemo vēlēšanu aktivitāti. Datus par mobilo pilsoņu skaitu bieži vien apkopo tikai valsts līmenī, bet ne reģiona vai vietējā līmenī. Taču šādi reģionālā un vietējā līmeņa dati ir vajadzīgi, lai sekmētu mērķtiecīgu ES politikas veidošanas procesu un uzlabotu mobilo ES pilsoņu redzamību vietējo ieinteresēto personu vidū.

Lai gan daudzas problēmas ir atrisinātas, Komisija turpina uzraudzīt direktīvas īstenošanu un joprojām risina dialogu ar dažām dalībvalstīm.

Dalībvalstīs pakāpeniski samazinās mobilajiem ES pilsoņiem piemērojamie ierobežojumi saistībā ar izpildiestāžu amatu ieņemšanu pašvaldībās.

Komisija uzskata, ka Luksemburgas pieprasījums turpināt atkāpes piemērošanu saskaņā ar direktīvu ir pamatots. Komisija veiks arī nepieciešamos pasākumus, lai grozītu direktīvas pielikumu, aktualizējot valstu pašvaldības pamatvienības jēdziena definīcijas, ņemot vērā nesenās izmaiņas dažās dalībvalstīs.

Mobilo ES pilsoņu plašāka iesaiste pašvaldību vēlēšanās un — lielākā mērogā — Eiropas politiskajā dzīvē ir problēma, kuru var atrisināt ar dalībvalstu kopīgiem centieniem, iesaistot vietējās un reģionālās iestādes, ES iestādes, pilsonisko sabiedrību un politiskās partijas. Tas ir svarīgi, lai nodrošinātu mobilo ES pilsoņu iekļaušanu uzņēmējkopienu sociālajā un politiskajā dzīvē.

Komisija īstenos šādus pasākumus.

Labākas zināšanas

Raugoties uz ES pilsoņu piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās dalībvalstīs un 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās, Komisija 2018. gadā veiks īpašu Eirobarometra pētījumu par mobilo ES

[30] https://www.consilium.europa.eu/media/22130/st09008en17.pdf.
[31] "Es vienmēr balsoju" bija galvenais norādītais balsošanas iemesls, kā liecina Eiropas Parlamenta pētījums: http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2014/post/post_2014_survey_analitical_overview_lv.pdf.

pilsoņu demokrātisko līdzdalību. Tā mērķis būs uzlabot vēlēšanu tiesību izmantošanu un demokrātiskos standartus Savienībā. Komisija centīsies uzlabot reģionu līmeņa demogrāfijas datu apkopošanu par mobilajiem ES pilsoņiem. Tā uzdos arī akadēmiķu tīklam ES pilsonības tiesību jomā sagatavot kvalitatīvākus pierādījumus par to, kas nepieciešams mobilajiem pilsoņiem, lai politiski piedalītos pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās un demokrātiskajā kontekstā, un par praksi, kas veicina līdzdalību.

Informēšana un informētības uzlabošana

Gatavojoties nākamajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām, Komisija savās informatīvajās kampaņās ietvers informāciju par ES pilsoņu tiesībām, tostarp par vēlēšanu tiesībām. Tiks īstenoti arī izpratnes veicināšanas pasākumi, lai sekmētu vēlētāju reģistrēšanos un mobilo pilsoņu piedalīšanos dalībvalstīs, kurās notiks pašvaldību vēlēšanas[32].

Komisija aktīvi veicinās portāla "Tava Eiropa" darbību, kurā ES pilsoņi atradīs viegli pieejamu informāciju par vēlēšanu formalitātēm viņu dzīvesvietas dalībvalstī.

Balsošanas procesa atvieglošana

Sevišķi svarīgi ir atvieglot vēlētāju reģistrēšanās un balsošanas procesu. Pētījumi liecina, ka paši ES pilsoņi, jo īpaši tie, kuri balso valstī, kas nav to pilsonības valsts, atzinīgi vērtētu praksi, kas viņiem atvieglotu balsošanu šajās vēlēšanās kā ārzemniekiem (piem., individuālas vēstules, tiešsaistes reģistrācija vēlēšanu sarakstā utt.)[33].

Tiks veicināta vēlētāju automātiska reģistrēšana, tostarp ar dalībvalstu ekspertu vēlēšanu jautājumos tīkla starpniecību.

2018. gadā tiks pabeigts pētījums par attālināto balsošanu (tostarp ar pasta starpniecību, kā arī par e-balsošanu). Tajā tiks aplūkoti veidi, kā turpmāk atvieglot vēlētāju reģistrēšanu un balsošanu visa veida vēlēšanās.

Visbeidzot, 2018. gadā tiks organizēts augsta līmeņa pasākums par demokrātisko līdzdalību, īpaši pievēršoties paraugprakses veicināšanai, lai uzlabotu jaunu cilvēku un neaizsargātu un nepietiekami pārstāvētu grupu līdzdalību.

Ieinteresēto personu iesaistīšana

Komisija plāno sadarboties ar Reģionu komiteju (ar tās *CIVEX* komisijas starpniecību[34]) un tās reģionālo un vietējo iestāžu tīklu. Sadarbības mērķis ir veicināt pasākumus, kas uzlabo līdzdalību politiskajā dzīvē, iegūstot informāciju par pašvaldību pieredzi un veicinot paraugpraksi vietējā līmenī. Komisija koordinēs šo darbu ar dalībvalstu ekspertu vēlēšanu jautājumos tīkla starpniecību.

Komisija risinās mobilo ES pilsoņu, tostarp pilsoņu ar invaliditāti vai no minoritātēm, politiskās līdzdalības jautājumu augsta līmeņa pasākumā par demokrātijas jautājumiem

[32] 2018. gadā pašvaldību vēlēšanas notiks Apvienotajā Karalistē, Beļģijā, Čehijas Republikā, Maltā, Nīderlandē, Polijā, Slovākijā, Slovēnijā, Ungārijā un Zviedrijā. 2019. gadā tās notiks Bulgārijā, Grieķijā, Īrijā un Lietuvā.

[33] Skatīt Eirobarometra zibensaptauju Nr. 430 "Eiropas Savienības pilsonība" un 2015. gada sabiedrisko apspriešanu par ziņojumu par ES pilsonību.

[34] Reģionu komitejas Pilsoniskuma, pārvaldības, institucionālo lietu un ārlietu komisija.

2018. gadā. Komisija arī ikgadējā kolokvijā par pamattiesībām 2017. gada novembrī organizēja darbsemināru par "mūsu demokrātiju veicināšanu". Tā mērķis bija uzlabot praksi, kas veicina sieviešu politisko līdzdalību un apņemšanos nodrošināt lielāku dzimumu vienlīdzību un iespējas sievietēm Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

Komisija turpinās izmantot "Tiesību, vienlīdzības un pilsonības" programmu, lai finansētu projektus, kas veicina mobilo ES pilsoņu sekmīgu iekļaušanu un līdzdalību uzņēmējās valstīs, tostarp piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās. Šos projektus īsteno organizācijas visā ES, sasniedzot daudzus mobilos ES pilsoņus.

PIELIKUMS

Datu tabulas

1.1. tabula. ES pilsoņu reģistrēšanās pašvaldību vēlēšanās*

	Dalībvalsts ziņoja par automātisku reģistrēšanu pašvaldību vēlēšanām **(dalībvalsts dati)**	Dalībvalsts iedzīvotāji balsstiesīgā vecumā (vecumā no 15 gadiem) 2016. gada 1. janvārī **(*Eurostat* dati par 2016. gadu)**	To ES pilsoņu skaits (vecumā no 15 gadiem), kuri dzīvo dalībvalstī 2016. gada 1. janvārī **(*Eurostat* dati par 2016. gadu)**	To ES pilsoņu skaits, par kuriem tika ziņots, ka viņiem ir tiesības balsot pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	To ES pilsoņu skaits, kuri tika reģistrēti, lai balsotu pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	To ES pilsoņu īpatsvars (vecumā no 15 gadiem), kuri tika reģistrēti, lai balsotu pašvaldību vēlēšanās, 2016. gada 1. janvārī **(*Eurostat* un dalībvalsts dati)**	To ES pilsoņu īpatsvars, kuri tika reģistrēti, lai balsotu pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	Dalībvalsts balsstiesīgo iedzīvotāju skaits pret to ES pilsoņu skaitu, kuri ir balsstiesīgā vecumā (%)
Somija	x	4 591 285	80 608	81 062	81 062	-	100,0	1,76
Latvija	x	1 668 697	5523	15 452	15 452	-	100,0	0,33
Nīderlande	x	14 179 348	405 499	430 985	430 985	-	100,0	2,86
Ungārija	(x)	8 406 037	79 865	105 061	104 805	-	99,8	0,95
Malta	x	372 514	14 021	14 021	14 021	100,0	100,0	3,76
Lietuva	x	2 464 811	4528	4870	4524	99,9	92,9	0,18
Dānija	x	4 746 977	168 754	178 909	113 773	67,4	63,6	3,55
Īrija		3 687 782	318 565	323 460	78 648	24,7	24,3	8,64
Francija		54 431 181	1 328 334	1 248 807	279 488	21,0	22,4	2,44
Luksemburga		481 358	189 921	159 485	28 342	14,9	17,8	39,46
Beļģija		9 389 775	744 658	765 490	104 683	14,1	13,7	7,93
Portugāle	x	8 880 498	96 391		12 992	13,5	-	1,09
Grieķija		9 226 985	180 025	19 413	19 413	10,8	100,0	1,95

* *Pamatojoties uz* Eurostat *datiem par 2016. gadu — par iedzīvotājiem pa vecuma grupām, pēc dzimuma un pilsonības [migr_pop1ctz] (izraksts veikts 2017. gada 31. oktobrī) un dalībvalstu iesniegtajiem datiem.*

1.2. tabula. Mobilo ES pilsoņu datu pārskats**

	To ES pilsoņu skaits (vecumā no 15 gadiem), kuri dzīvo dalībvalstī 2016. gada 1. janvārī ***(Eurostat* dati par 2016. g.)**	ES pilsoņi, par kuriem ziņots, ka tiem ir tiesības balsot pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	ES pilsoņi, kas reģistrējušies, lai balsotu pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	ES pilsoņu īpatsvars, kas reģistrējušies, lai balsotu pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	Dalībvalsts iedzīvotāji balsstiesīgā vecumā (vecumā no 15 gadiem) 2016. gada 1. janvārī ***(Eurostat* dati par 2016. g.)**	Dalībvalsts balsstiesīgie iedzīvotāju skaits pret to mobilo ES pilsoņu skaitu, kuri ir balsstiesīgā vecumā (%)	ES pilsoņi, kas reģistrējušies, lai kandidētu pašvaldību vēlēšanās **(dalībvalsts dati)**	To kandidējušo ES pilsoņu īpatsvars, kas ievēlēti pašvaldību vēlēšanās
Valsts								
Beļģija	744 658	765 490	104 683	14,1	9 389 775	7,93		
Bulgārija	12 544				6 155 578	0,20		
Čehijas Republika	183 497				8 930 127	2,05		
Dānija	168 754	178 909	113 773	67,4	4 746 977	3,55	65	9,2
Vācija	3 437 834	1 885 464 *			71 294 558	5,33		
Igaunija	14 188				1 104 499	1,28		
Īrija	318 565	323 460	78 648	24,7	3 687 782	8,64		
Grieķija	180 025	19 413	19 413	10,8	9 226 985	1,95		
Spānija	1 731 468	2 074 248			39 414 699	4,39	1 913	
Francija	1 328 334	1 248 807	279 488	21,0	54 431 181	2,44		
Horvātija	12 438				3 579 197	0,35		
Itālija	1 281 928				52 383 692	2,45		
Kipra	96 362				708 781	13,60		
Latvija	5 523	15 452	15 452	279,8	1 668 697	0,33	10	20,0
Lietuva	4 528	4 870	4 524	99,9	2 464 811	0,18	5	20,0
Luksemburga	189 921	159 485	28 342	14,9	481 358	39,46	225	7,6
Ungārija	79 865	105 061	104 805	131,2	8 406 037	0,95	41	12,2
Malta	14 021	14 021	14 021	100,0	372 514	3,76	9	22,2
Nīderlande	405 499	430 985	430 985	106	14 179 348	2,86		
Austrija	525 361				7 444 897	7,06		
Polija	21 898				32 258 354	0,07		
Portugāle	96 391		12 992	13,5	8 880 498	1,09		
Rumānija	46 434		40 846		16 695 321	0,28	53	15
Slovēnija	16 697				1 757 798	0,95		
Slovākija	47 747				4 594 209	1,04		
Somija	80 608	81 062	81 062	100,6	4 591 285	1,76		
Zviedrija	265 042				8 133 874	3,26	419	20,8
Apvienotā Karaliste	2 677 936				53 795 166	4,98		

* *18 gadus veci un vecāki šādās zemēs: Bavārija, Berlīne, Brandenburga, Brēmene, Hesene, Lejassaksija, Meklenburga-Priekšpomerānija, Reinzeme-Pfalca, Saksija un Saksija-Anhalte.*

** *Pamatojoties uz* Eurostat *datiem par 2016. gadu — par iedzīvotājiem pa vecuma grupām, pēc dzimuma un pilsonības [migr_pop1ctz] (izraksts veikts 2017. gada 31. oktobrī) un dalībvalstu iesniegtajiem datiem.*

1.3. tabula. Pārskats par dalībvalstu iesniegtajām kvalitatīvajām atbildēm uz tās anketas jautājumiem, kas izmantota šā ziņojuma sagatavošanā

	Pasākumi pilsoņu atbalstam	Vai dalībvalsts iestādes veic informatīvos pasākumus, lai palīdzētu mobilajiem pilsoņiem?	Vai tiek īstenotas darbības un iniciatīvas, lai veicinātu līdzdalību politiskajā dzīvē?	Vai zināt par praktiskajām grūtībām, ar kurām ir jāsastopas / atsauksmes no personām, kas nav valsts pilsoņi?	Jauna informācija par valsts tiesību aktiem	Vai kopš 2011. gada janvāra ir stājušies spēkā jauni tiesību akti saistībā ar Direktīvas 94/80/EK transponēšanu?	Vai ir jāatjauno Direktīvas 94/80/EK pielikums, kas attiecas uz "pašvaldības pamatvienībām"?	Vai ir mainījušies valsts noteikumi par ierobežojumiem, kas piemērojami nepilsoņiem attiecībā uz izpildiestāžu amatu ieņemšanu?
VALSTS								
BEĻĢIJA		**PV**	**PV Bruxelles**	**NĒ**				
BULGĀRIJA								
ČEHIJAS REPUBLIKA		**NĒ**	**NĒ**	**NĒ**				
DĀNIJA		**JĀ**	**NĒ**	**na**		**JĀ**	**JĀ**	
VĀCIJA		**PV**	**PV**	**na**				
IGAUNIJA								
ĪRIJA		**JĀ**	**JĀ**	**na**			**JĀ**	
GRIEĶIJA		**PV**	**JĀ**	**NĒ**				
SPĀNIJA		**JĀ/PV**	**PV**	**NĒ**				
FRANCIJA								
HORVĀTIJA								
ITĀLIJA		**JĀ**	**na**	**na**		**JĀ**		
KIPRA								
LATVIJA		**JĀ**	**NĒ**	**NĒ**				
LIETUVA		**JĀ**	**JĀ/PV**	**NĒ**				
LUKSEMBURGA		**JĀ**	**JĀ**	**NĒ**		**JĀ**		
UNGĀRIJA		**JĀ**	**na**	**na**		**JĀ**	**JĀ**	**JĀ (izņemts)**
MALTA		**JĀ**	**JĀ/PV**	**NĒ**		**JĀ**		
NĪDERLANDE		**NĒ**	**NĒ**	**NĒ**			**JĀ**	
AUSTRIJA		**JĀ/PV**	**JĀ/PV**	**NĒ**				
POLIJA								
PORTUGĀLE								
RUMĀNIJA		**JĀ**	**na**	**NĒ**		**JĀ**	**NĒ**	**JĀ (izņemts)**
SLOVĒNIJA		**JĀ**	**JĀ/PV**	**NĒ**		**JĀ**	**JĀ**	
SLOVĀKIJA		**PV**	**NĒ/PV**	**NĒ**				
SOMIJA		**JĀ**	**NĒ**	**NĒ**		**JĀ**		
ZVIEDRIJA		**JĀ/PV**	**JĀ**	**NĒ**		**na**		
APVIENOTĀ KARALISTE		**JĀ**	**NĒ**	**NĒ**		**JĀ**	**JĀ**	

Paskaidrojumi un piezīmes **PV:** Darbības ir ieviesusi pašvaldība.

JĀ/PV: Par darbībām atbild un tās veic gan centrālā valdība, gan pašvaldība.

NĒ/PV: Par darbībām atbild gan centrālā valdība, gan pašvaldība, bet tās veic tikai pašvaldība.